

М.В. Жога,
аспірант

ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»

ВІДНОСИНИ БРАЗИЛІЇ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Розглянуто стан та перспективи відносин між Бразилією та Європейським Союзом. Визначено роль та місце угод, які зіграли ключову роль у бразильсько-європейських взаєминах. Приділено увагу процесу становлення стратегічного партнерства між Бразилією і ЄС, основним напрямом взаємодії в політичній і торговельно-економічній сферах.

Ключові слова: Бразилія, ЄС, зовнішня політика.

Brazil's Relations with the European Union: Status and Prospects

The current situation and the perspectives of Brazil and the European Union relations are determined. The role and place of the agreements, which had played the leading role in Brazil-EU relations, are considered. Attention is paid to the process of strategic partnership's formation between Brazil and the European Union, the main areas of partnership in political, trade, and economic relations.

Key words: Brazil, EU, foreign policy.

Європейський Союз та Бразилію пов'язує понад півстоліття тісної співпраці. Бразилія – одна з перших держав, з якими ЄЕС (майбутній Європейський Союз) встановив дипломатичні відносини у 1960 р. На двосторонньому рівні база сучасних європейсько-бразильських відносин

заснована на таких документах: Рамкова Угода про співробітництво від 1992 р., Рамкова Угода про співробітництво між ЄС та МЕРКОСУР, Мадридська Спільна Декларація про політичний діалог між ЄС і МЕРКОСУР від 1995 р. Остання угода має на меті підготувати міжрегіональну асоціацію між ЄС та МЕРКОСУР.

Варто підкреслити, що і Бразилія, і ЄС вважають, що сталий розвиток можна досягти краще в багатопольному світі. Вони також поділяють думку, що регіональна інтеграція – це найкращий шлях для досягнення процвітання і миру, збігаються погляди щодо боротьби з бідністю, зміною клімату, миром і безпекою.

Особливу увагу тут хотілося б приділити стратегічним документам, які пов'язують Бразилію та ЄС. Починаючи від 1998 р. (The Country Strategy Paper for Brazil of 1998) вперше робиться спроба виробити стратегію співпраці з ЄС. У програмі співробітництва на 2002-2006 рр. (Brazil Country Strategy Paper 2002-2006) визначаються пріоритетні напрями для взаємодії. В рамках цієї програми на реалізацію ряду проєктів в Бразилії ЄС виділило 210 млн. євро. Треба зазначити, що основна частина виділених коштів Європейським Союзом, а саме 80 млн євро, призначалася на програми, пов'язані із захистом довкілля. Також близько 12,6 млн євро було виділено на соціальну сферу, переважно на боротьбу з бідністю, яка залишалась ключовим пріоритетом бразильського уряду. Дані програми спрямовувалися на реалізацію двох великих проєктів щодо поліпшення умов життя жебраків у передмістях Сан-Паулу та Ріо-де-Жанейро. Крім того, в 1999-2000 рр. ЄС виділив близько 43 млн євро на фінансування діяльності НУО¹ в Бразилії [1].

Загалом, кошти, виділені ЄС для Бразилії за період 2002-2006 рр., були спрямовані на економічні реформи (47%), реформування державного управління та захисту прав людини (21%), соціальний розвиток (23%), збереження природного довкілля (9%). Такий характер розподілу коштів зумовлений завданнями «Бразильського плану для всіх 2004-2007» («Plano Brasil de Todos» 2004-2007), який бразильський Конгрес схвалив у серпні 2003 р. і визначив наступні цілі розвитку країни: 1) скорочення соціальної нерівності; 2) екологічно стале економічне зростання зі створенням робочих місць та зростанням доходів й зниженням регіональної нерівності; 3) сприяння розвитку та розширення прав та можливостей громадянина і зміцнення демократії [1].

¹ Неурядові організації - неприбуткові формальні громадські об'єднання за інтересами, які беруть участь у громадській діяльності.

Двосторонній діалог між Бразилією та Європейським Союзом розвивався спочатку в рамках регіонального співробітництва, в процесі формування ЄС та розвитку інтеграційних блоків у Латинській Америці. В ЄС був створений окремий департамент для країн Латинської Америки, що дозволило більше зрозуміти специфіку цього регіону, його відмінність від азійських країн. Маастрихтський Договір 1992 р. визначив європейську політику співпраці з країнами Латинської Америки, її цілі та механізми реалізації.

Європейським Союзом була підготовлена ціла серія програм та проєктів регіонального співробітництва, які були направлені на торгівлю, інвестиції, регіональну інтеграцію, освіту й підготовку кадрів, соціальний розвиток, інформаційне суспільство, питання управління та розвитку громадянського суспільства, стійкий доступ до енергетичних ресурсів і скорочення нестабільності. Відносини ЄС з Бразилією, яка активно працює в рамках численних зустрічей представників ділових кіл і громадянського суспільства над широким спектром проблем, що становлять взаємний інтерес для Європи та Латинської Америки, набули комплексного характеру.

У травні 2007 р. Європейська Комісія підготувала доповідь про перспективи Стратегічного Партнерства між ЄС і Бразилією [2]. У документі підкреслювалося зростання значення Бразилії на світовій арені, її вплив в латиноамериканському регіоні, а також наявність міцних двосторонніх зв'язків останньої з Європейським Союзом. У цьому документі були позначені області взаємодії, в яких зацікавлений Брюссель, і запропоновані заходи щодо поглиблення діалогу та співпраці за цими напрямками. Члени Єврокомісії звернули увагу на те, що присвоєння Бразилії статусу стратегічного партнера може сприятливо позначитися на просуванні співпраці ЄС з МЕРКОСУР, безперечним лідером якого є Бразилія [3].

У липні 2007 р. в Лісабоні відбувся перший саміт ЄС-Бразилія, де дві сторони підписали договір про стратегічне партнерство, що засвідчило винятковий характер європейсько-бразильських відносин. Важливо відзначити, що ініціатива вивести взаємини на якісно новий рівень виходила від Європейського Союзу, де не останню роль зіграла Португалія, яка в другій половині 2007 р. головувала в Раді ЄС. Прийнята Бразилією Стратегія розвитку (Country Strategy Paper) забезпечила стратегічну основу для співпраці ЄС з Бразилією на період 2007-2013 рр. У Бразильських стратегічних документах на 2007-2013 рр. Європейська Комісія передбачала виділення 61 млн дол. США, з яких 70%

призначалися на поглиблення відносин ЄС та Бразилії, й 30% на розв'язання проблем довкілля. Першочерговим завданням між Бразилією та ЄС стало стимулювання обмінів, контактів й передача технологій, а також поглиблення знань один про одного. Другий пріоритет полягав у підтримці екологічних проєктів [4]. Бразилія відіграє важливу роль у розв'язанні глобальних екологічних проблем. ЄС має намір докласти зусиль, щоб допомогти Бразилії в досягненні цілей розвитку тисячоліття та виконанні зобов'язань згідно з Конвенцією про охорону біологічного різноманіття, Рамкової конвенції про зміну клімату та Кіотського протоколу.

Таким чином, проведений аналіз відносин між Бразилією та ЄС свідчить, що обидві сторони зацікавлені як у двосторонньому, так і в міжрегіональному співробітництві. Більш тісна інтеграція вигідна як Бразилії, її економічному зростанню та розвитку, так і Європейському Союзу.

Використані джерела та література:

1. Brazil Country Strategy Paper 2002-2006. URL: http://ec.europa.eu/europeaid/where/latin-america/country-cooperation/brazil/brazil_en.htm
2. Communication from European Commission to the European Parliament and the Council 'Towards an EU-Brazil Strategic Partnership'? 30.05.2007. URL: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2007:0281:FIN:EN:PDF>
3. Europa Cupula Brasil-Uniao-Europeia.
URL: http://www.itamaraty.gov.br/temas/balanco-de-politicaexterna-2003-2010/2.3.15-europa-cupula-brasil-uniao-europeia/at_download/file
5. Brazil Country Strategy paper 2007-2013. URL: http://eeas.europa.eu/brazil/csp/07_13_en.pdf